

Biltrafikens betydelse för kvävedioxid och partiklar i stadsluften – varför klarar vi inte gränsvärdena?

Christer Johansson

SLB analys Miljöförvaltningen, Stockholm

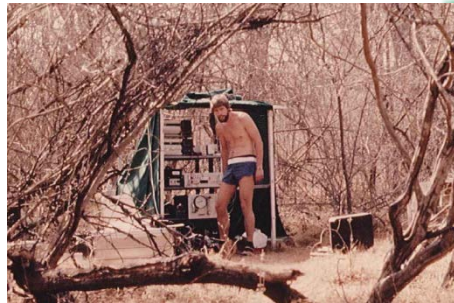

Institutionen för tillämpad miljövetenskap
Stockholms Universitet

Kväveoxider från mark till luften (och vice versa)

**Barr o lövskog
Jordbruksmark**

Venezuela

**Busksavann
Betad savann
(Bränd) grässavann
Tropisk regnskog
Molnregnskog
Termitstackar**

**Elfensbens-
kusten**

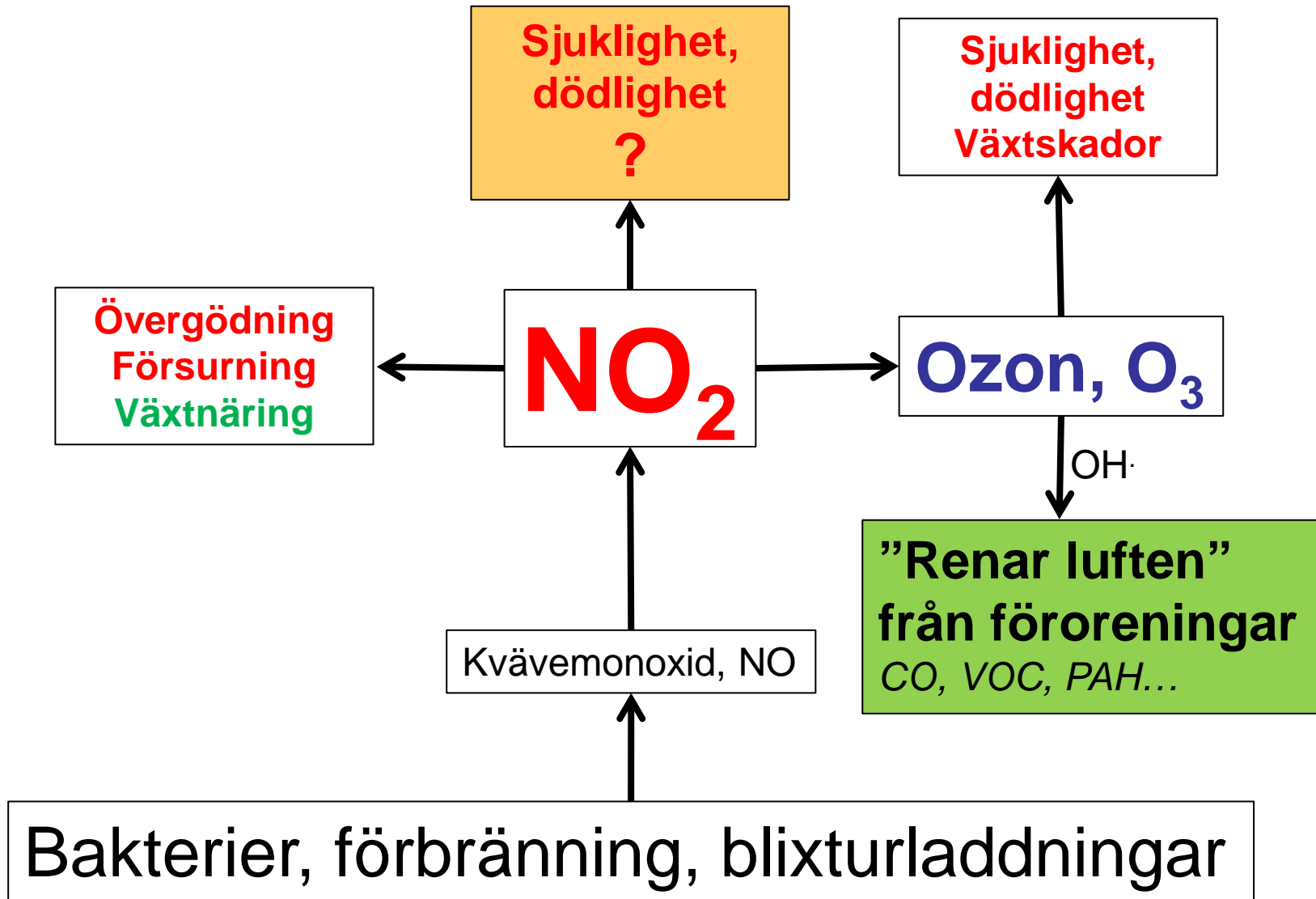

Australien

**Ian Galbally
Nature, 1979
Fårhage**

Kvävedioxid livsnödvändigt?

Kvävedioxid & partiklar

- Problembilden
  - Utsläpp och halter
    - Jämföra trenderna för NO₂, PM
    - NO₂ som indikator för avgaser
- Åtgärder – behov av nya krav o mätningar
  - Olika för partiklar & kvävedioxid

Vägtrafiken oftast
viktigast för halter o
exponering i städer

Kväveoxiderna bra
"spårämne" för
vägtrafikens partikelutsläpp

Biobränsle-
förbränning kan vara
viktig för partikelutsläpp
& halter

Vägtrafikens utsläpp av

Kvävedioxid

Bildas i avgassyst. & efterreningen

Kvävemonoxid

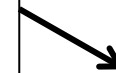
Bildas vid förbränningen
Påverkas av efterreningen

Kvävedioxid

Bildas i luften p g a ozon (O_3)
Detta gör NO_2 till sämre
indikator på
avgasutsläpp än NO_x

EGR – avgasåterföring mindre NO_2
SCR – selektiv katalytisk mindre NO_2 (urea)
Ox.kat – oxidations katalysator - mer NO_2
CRT – continuously regenerating trap – mer NO_2

Vägtrafikens olika partiklar

Förbränningspartiklar

"Ultrafina", $<0,1\mu\text{m}$ (antal) eller $0,1-0,3\mu\text{m}$ (massa)

Kondensationspartiklar

$0,01-0,1\mu\text{m}$

Bildas vid kylning och utspädning

Sot

$0,04-0,5\mu\text{m}$

Bildas vid förbränningen

EGR, SCR, Ox.kat., CRT

Däcks- och slitagepartiklar

Nano, $<0,1\mu\text{m}$ "Grova", $>1\mu\text{m}$

Däcks-

$0,01-0,1\mu\text{m}$

Bildas med dubbar

$>10\mu\text{m}?$

Slitage

Broms-

$0,1 - 5\mu\text{m}$

Slitage

Beläggings-

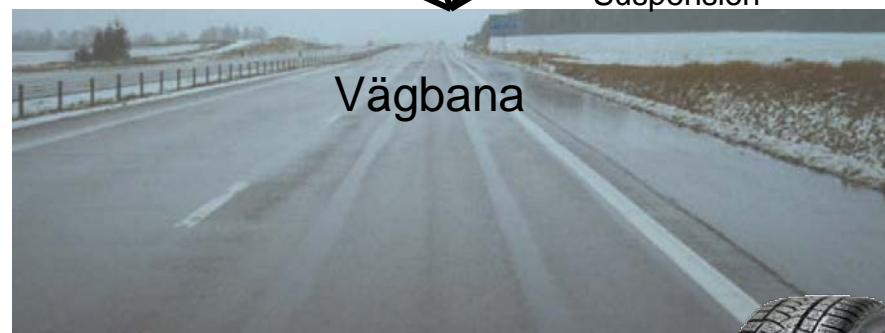
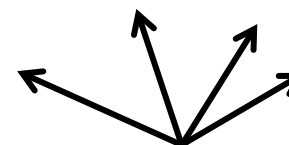
$>0,5\mu\text{m}$

Slitage

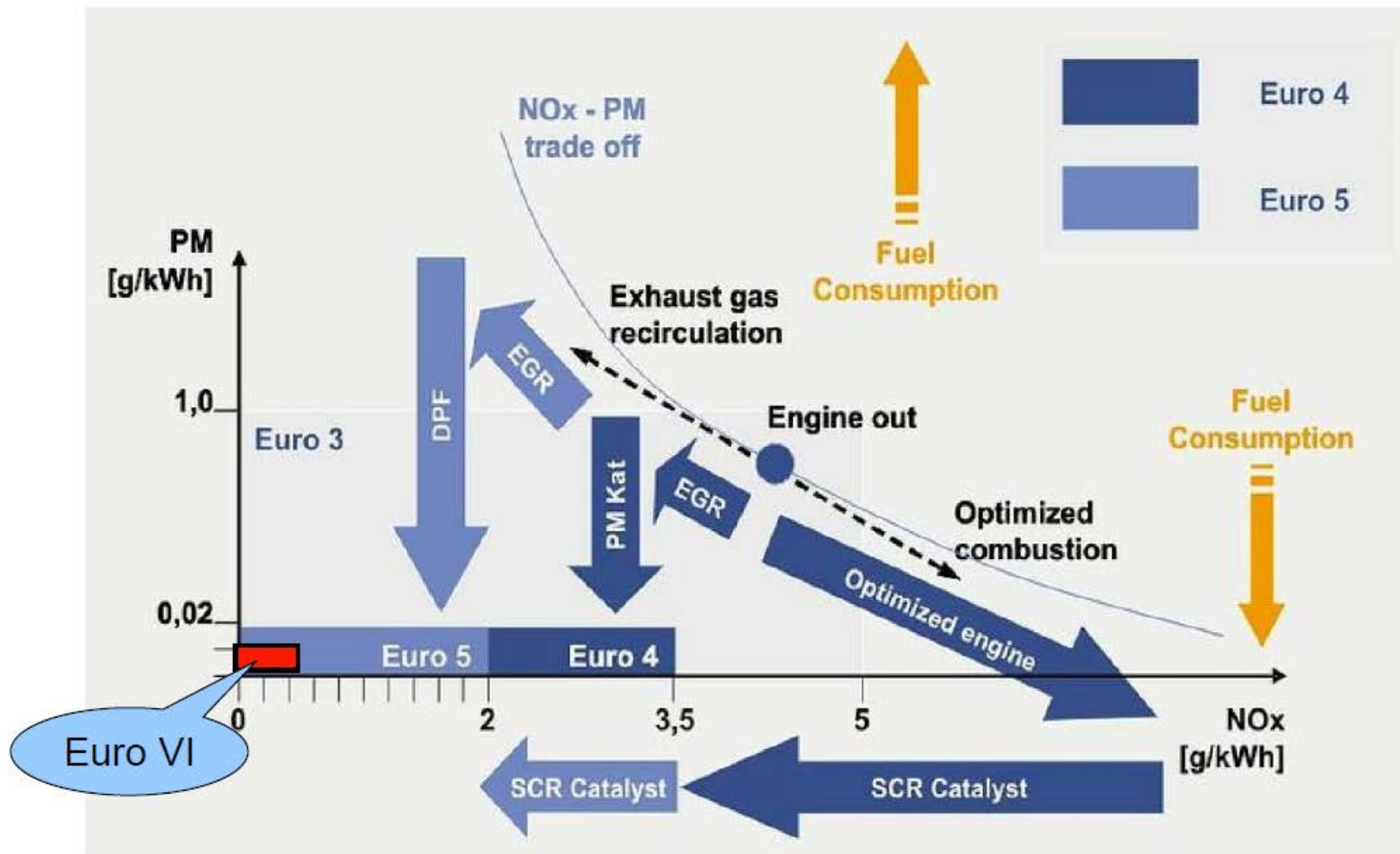
Suspensions-

$>0,5\mu\text{m}$

Suspension

Kombinationer av efterbehandling krävs för att reducera både NOx & PM

NO₂ utsläppen regleras inte

Från Erlandsson, MTC

EU direktiv och *MKN*

	Värde ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Medelvärdestid	
NO ₂	40	År	
	200	Timme	Max 18 timmar
	<i>60</i>	<i>Dygn</i>	<i>Endast Sverige Max 7 dygn</i>
	<i>90</i>	<i>Timme</i>	<i>Endast Sverige Max 175 timmar</i>
PM10	40	År	
	50	Dygn	Max 35 dygn
PM2.5	25	År	Från 2015

**Inga gränsvärden för avgaspartiklar – PM10 beror mest på icke avgaspart.!
NO₂ anses som indikator för exponeringen för avgaspartiklar.**

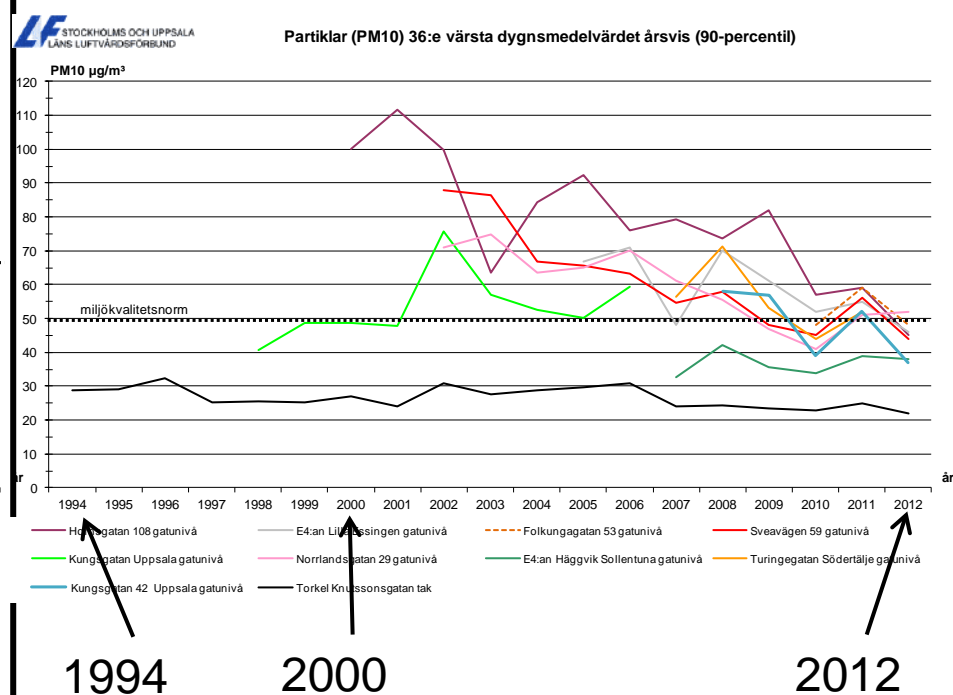
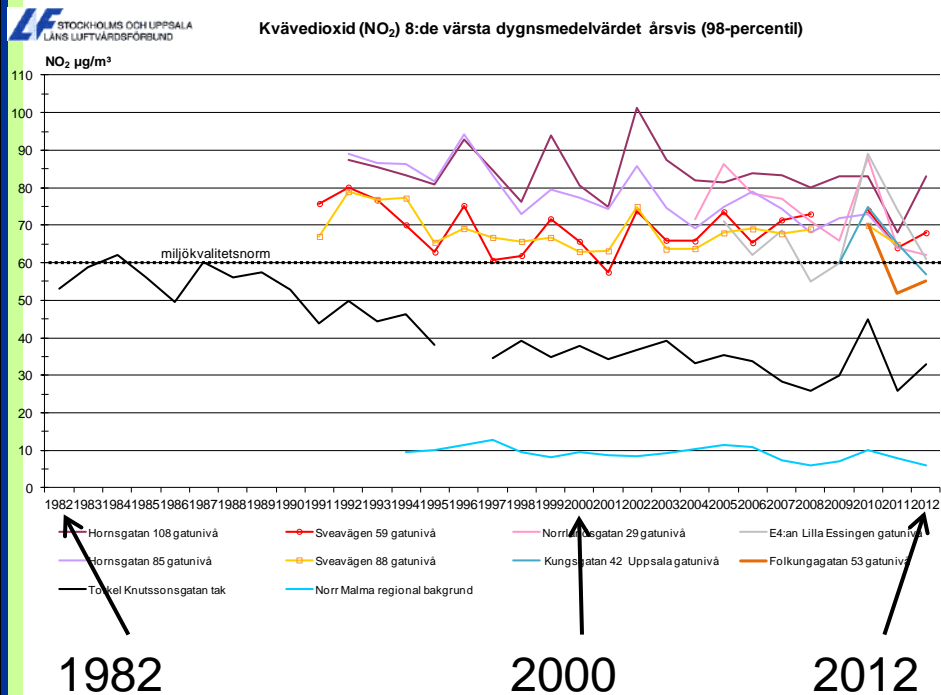
För normerna förskjuts fokus från PM10 mot NO₂

NO₂

Normerna klaras inte!

PM10

Klaras nästan i Sverige 2012!

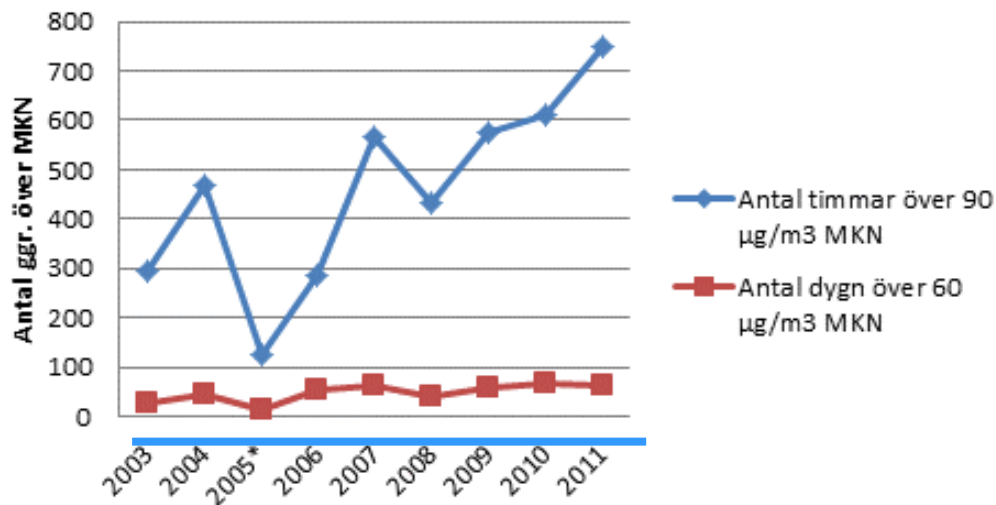
Stockholm

NO₂ större problem i norra Sverige än i södra

Max 175 timmar över 90 µg/m³

UMEÅ

Trend V Esplanaden kvävedioxid

PM10 klaras

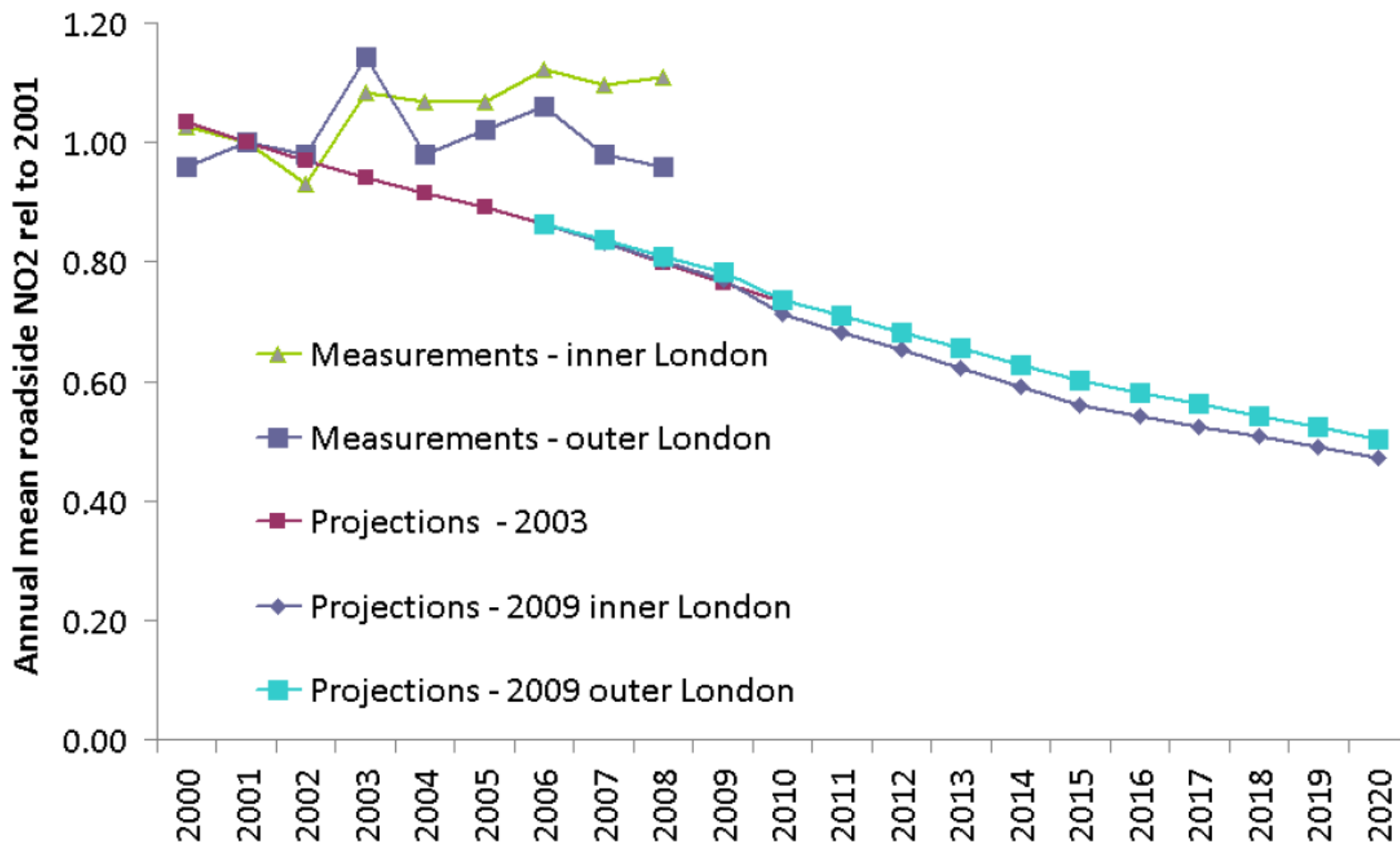
Meteorologin viktig för de höga NO₂ halterna

SUNDSVALL

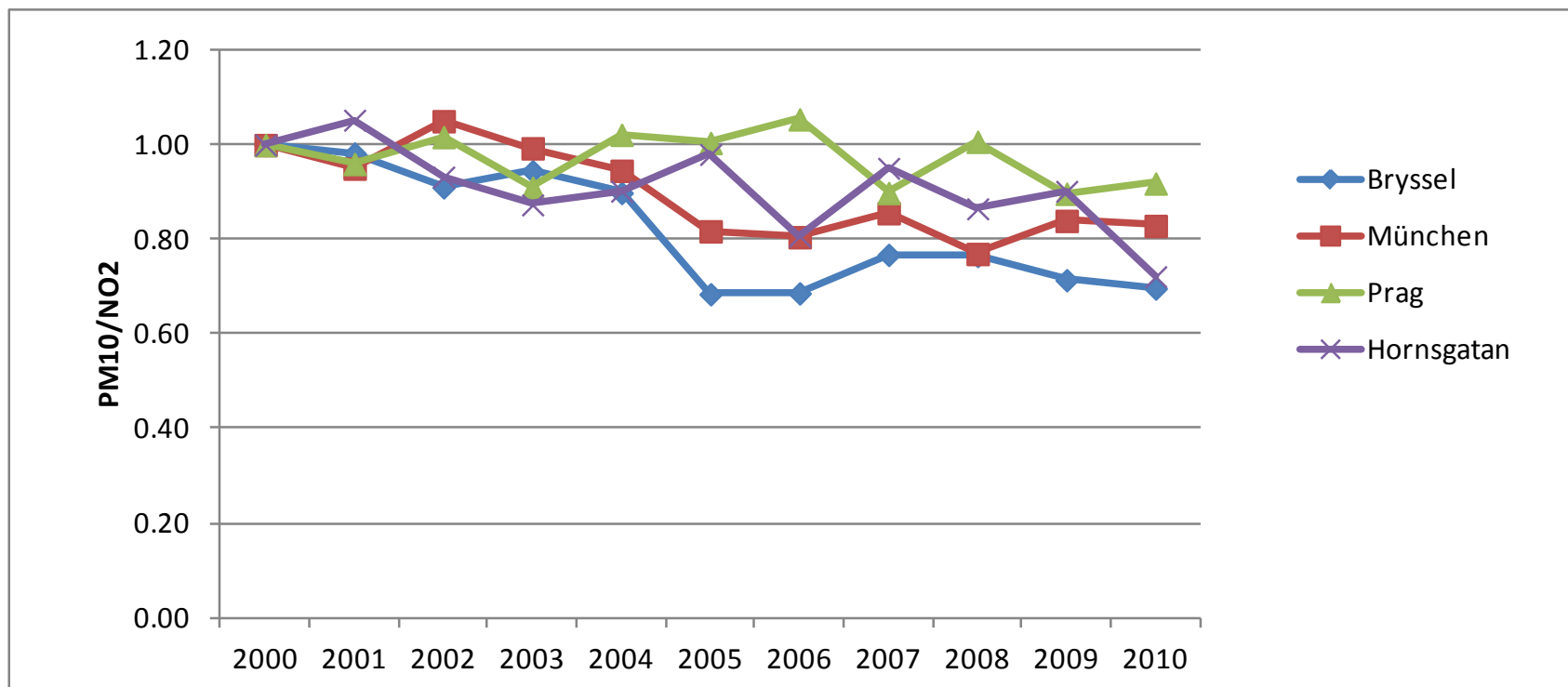
NO₂ = 213 TIMMAR > 90 µg/m³

PM10 överskred 2012
38 dygn > 50 µg/m³

NO₂ halterna i London sjunker inte...

PM10 sjunker snabbare än NO₂ inte bara i Stockholm

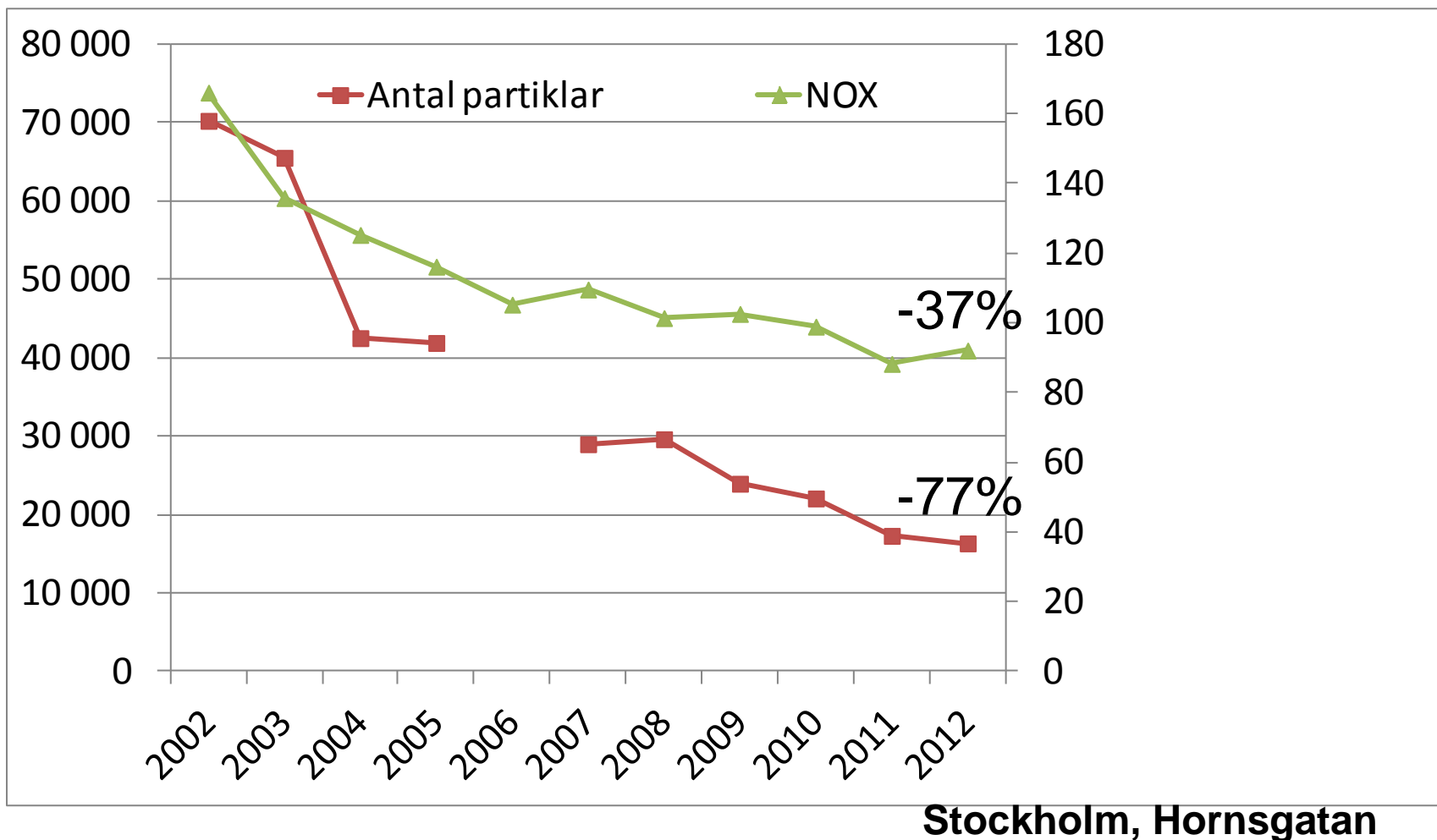
Olika anledningar till lägre partikelhalter:

Europa: Minskande halter sekundära partiklar (mindre S & N utsläpp)

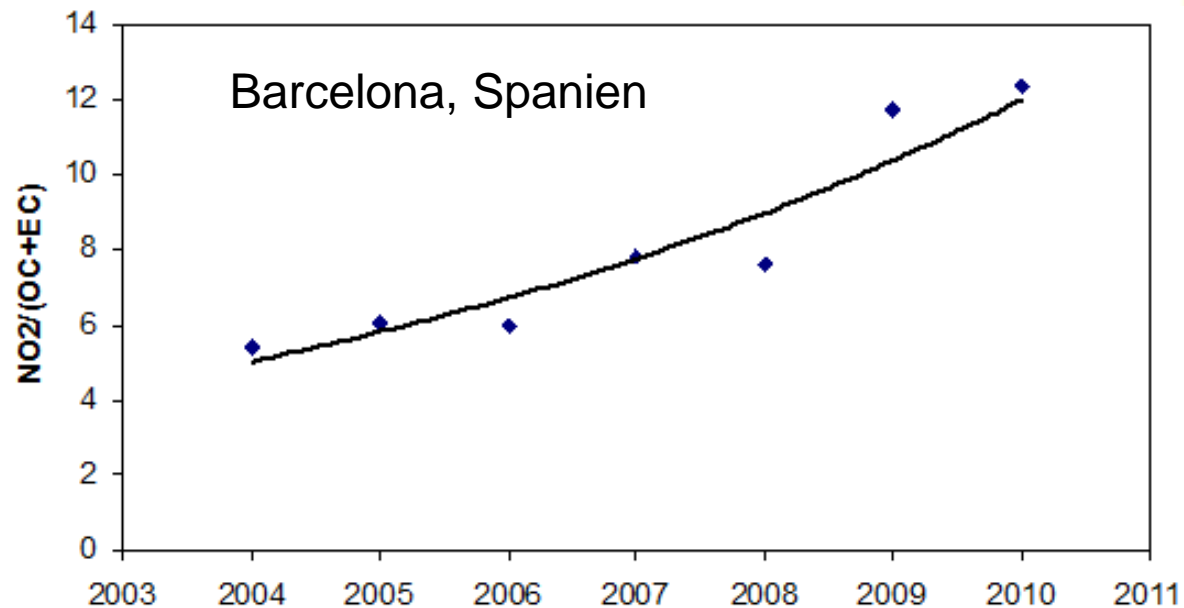
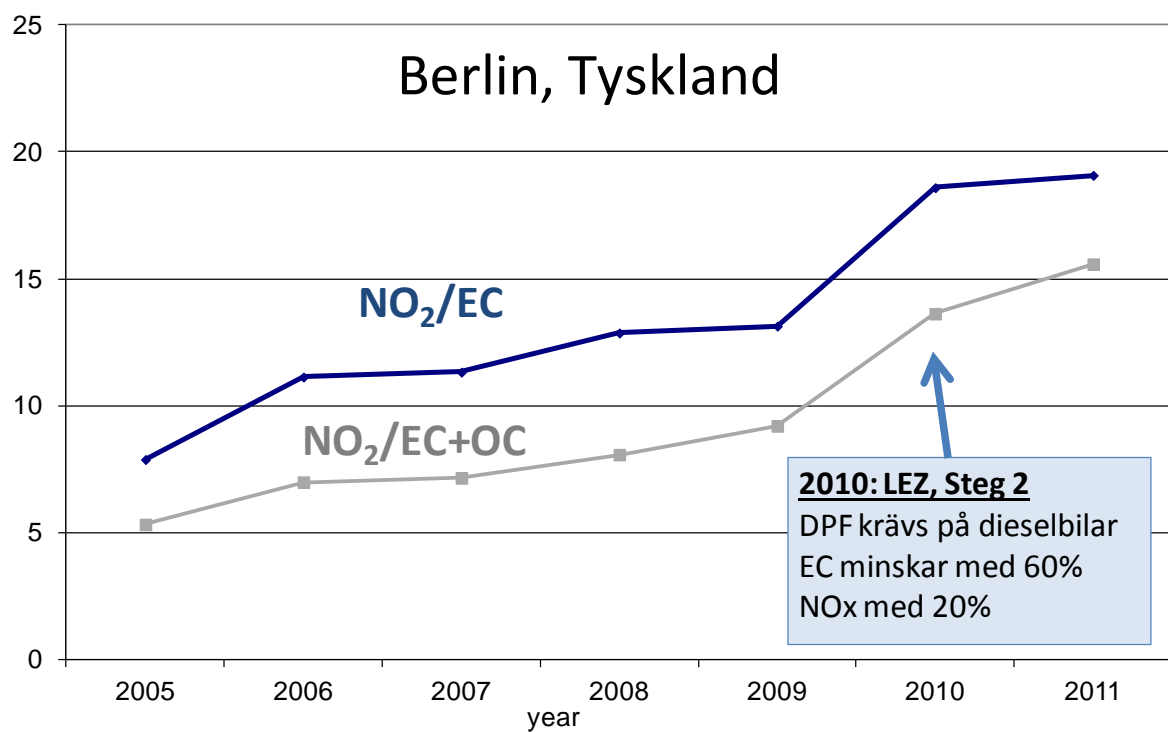
Minskande utsläpp av primära avgaspartiklar

Sthlm: Färre dubbdäck, dammbindning, vädret

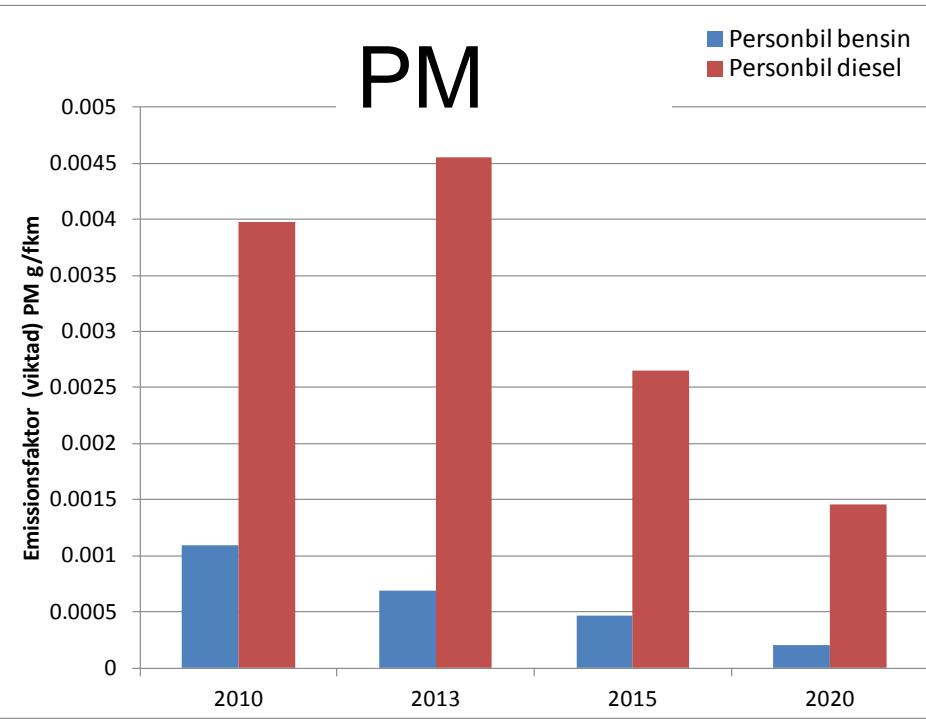
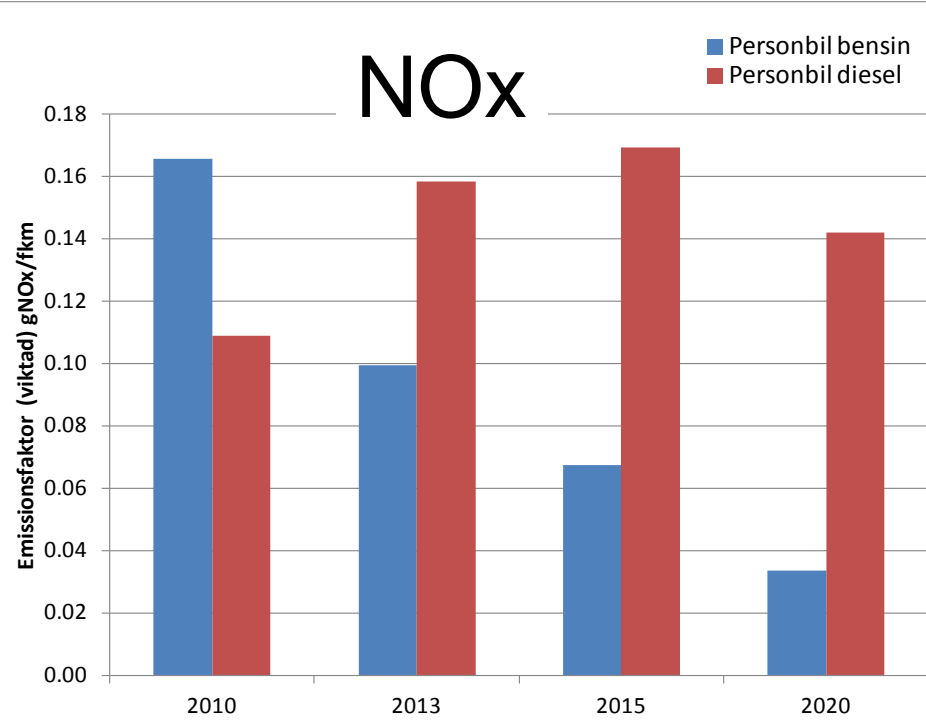
Avgaspartikelhalterna sjunker snabbare än NOx

Mer NO₂
per gram
"sot" från
bilavgaser

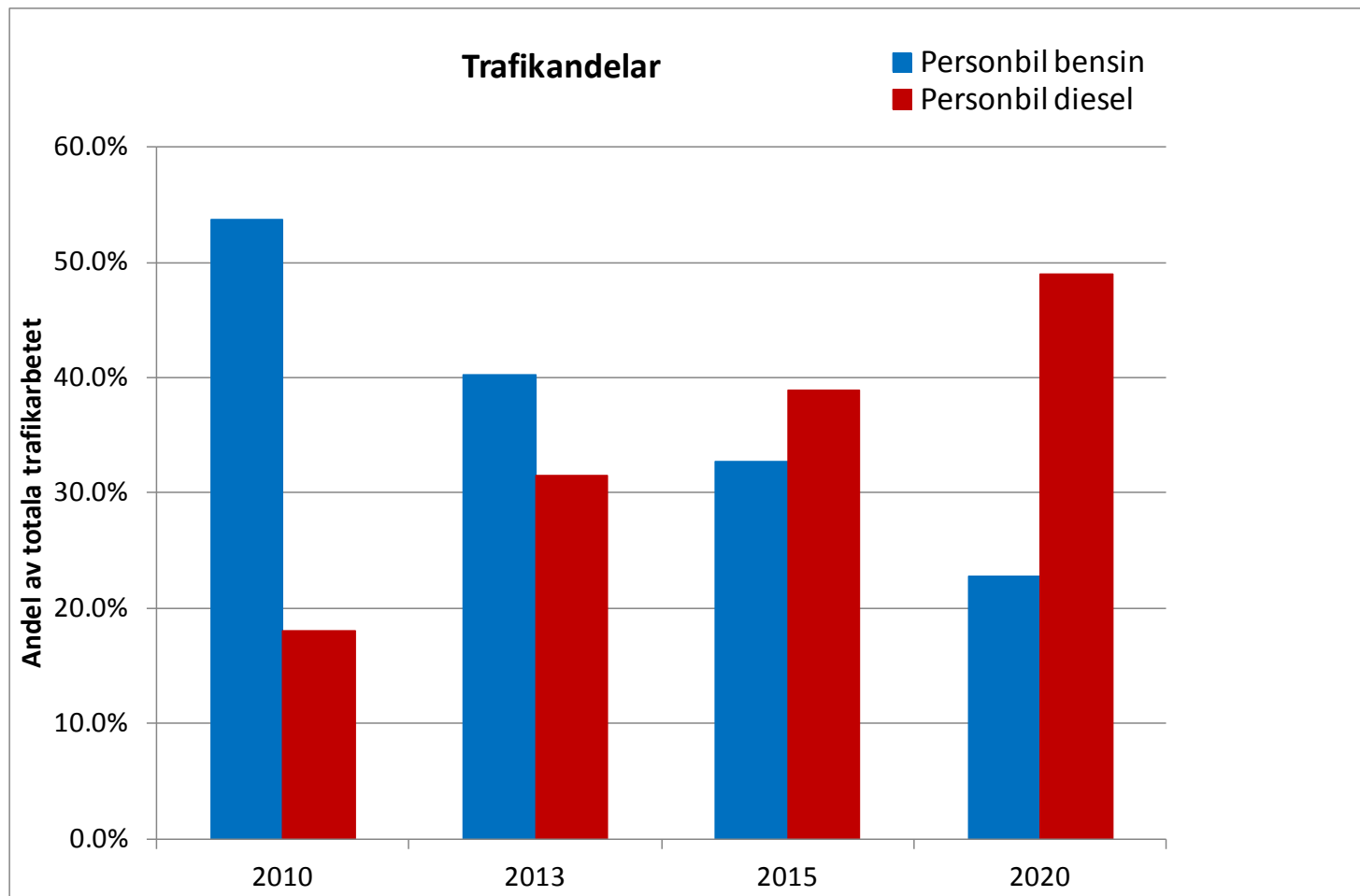

Emission per km för NOx & avgas PM

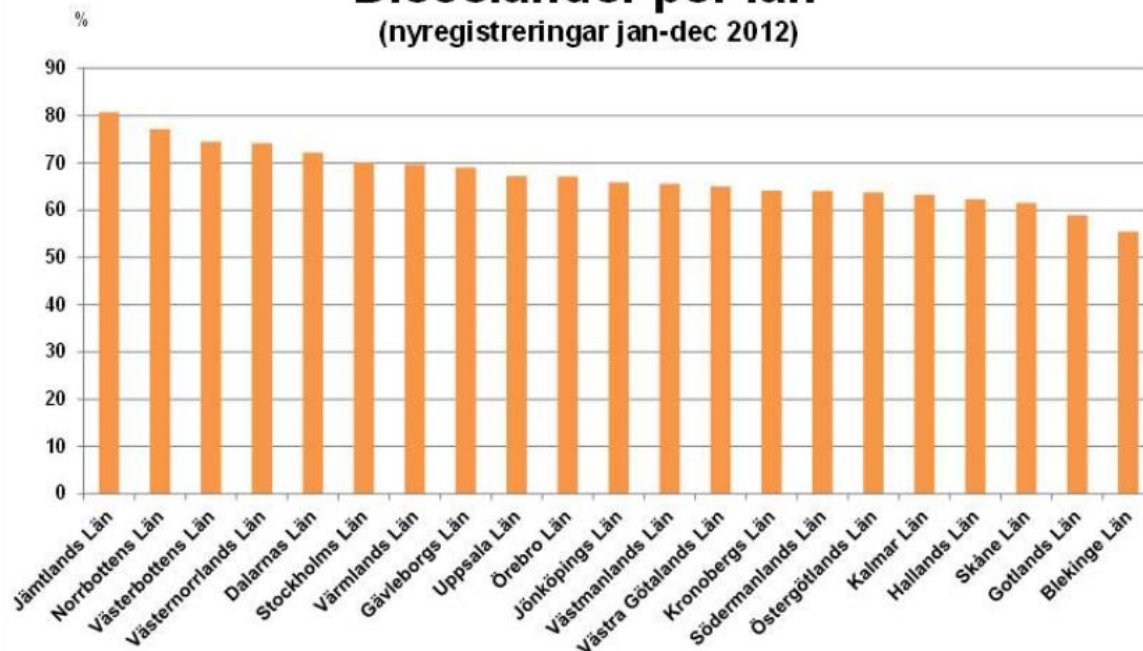
Andelen diesalbilar ökar Stockholm

BIL Sweden
Nyregistreringar:

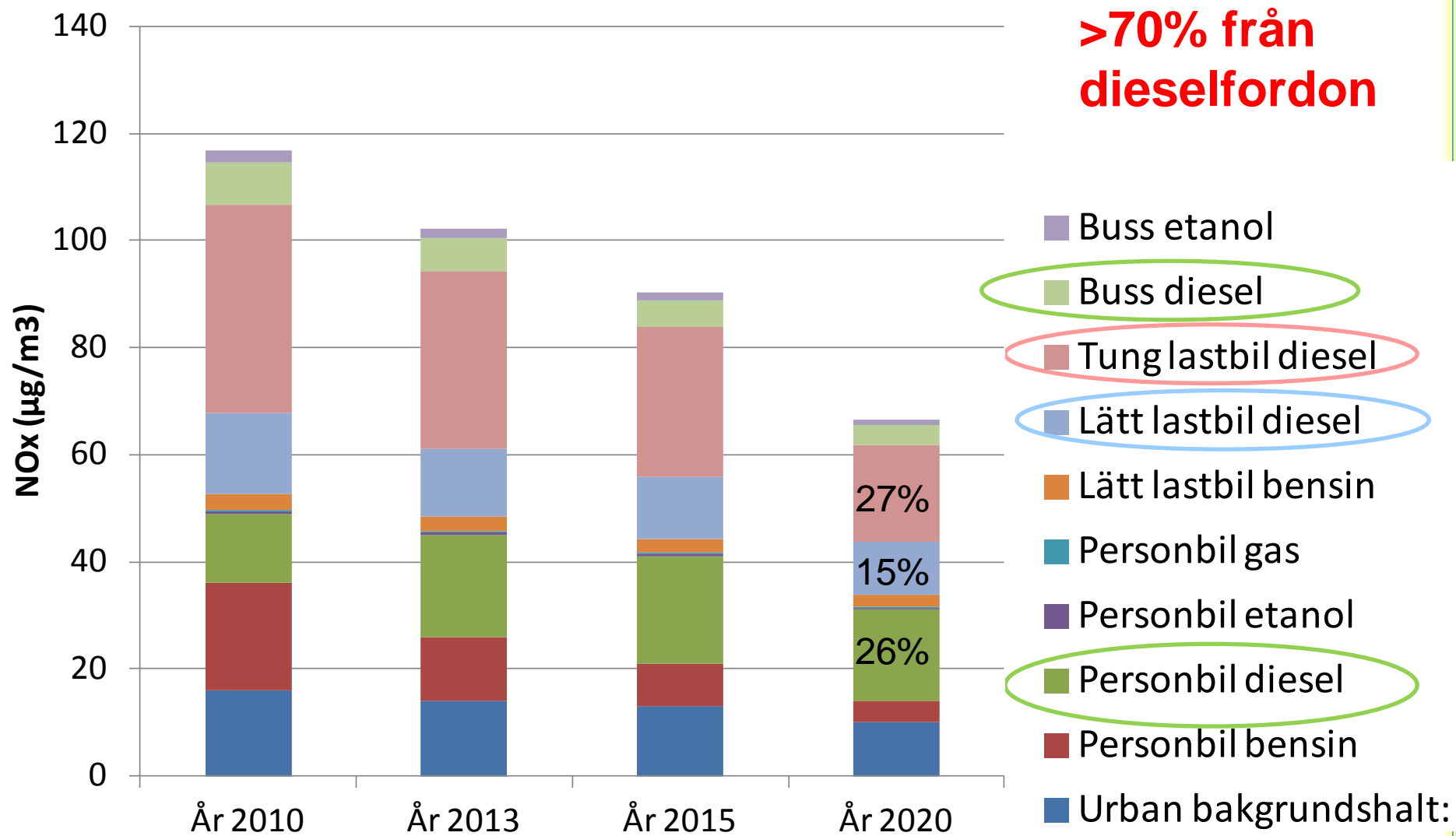
Rekord för miljö- och dieselmilar 2012

Dieselandel per län
 (nyregistreringar jan-dec 2012)

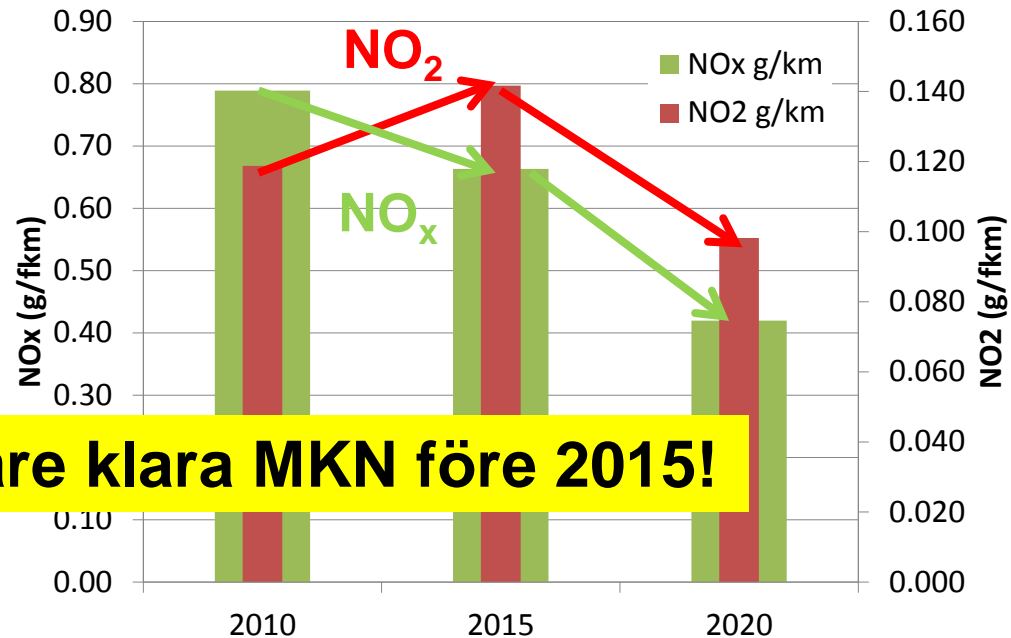
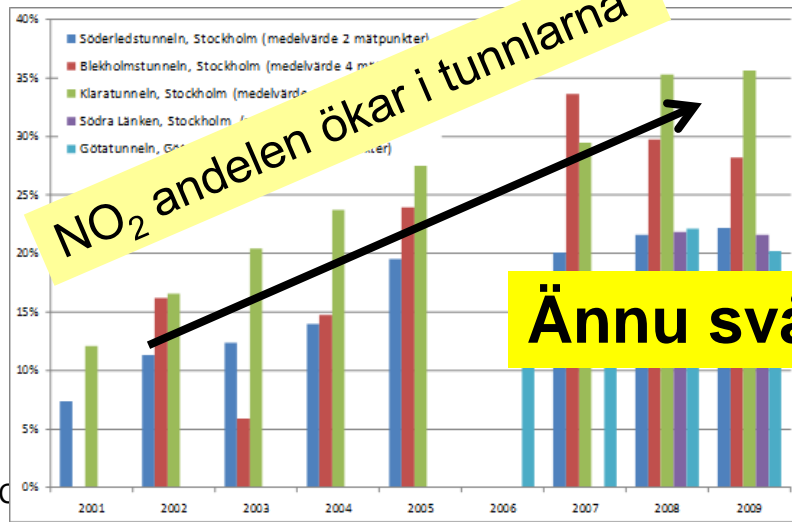
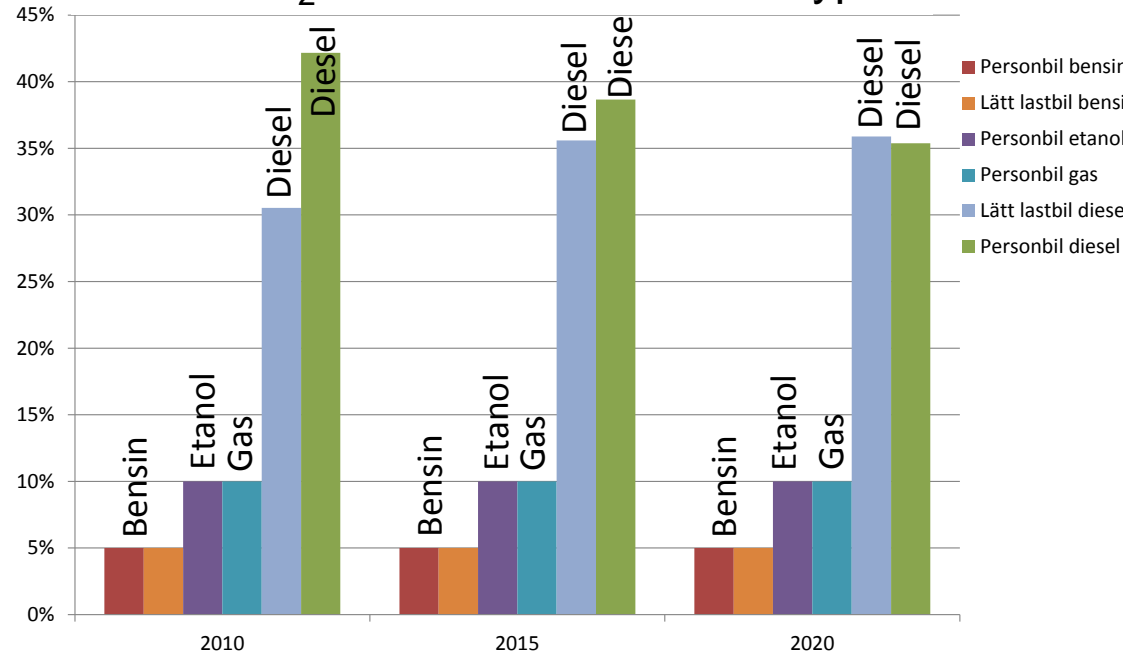
NOx halterna beror på dieselutsläpp

exempel Hornsgatan, Stockholm

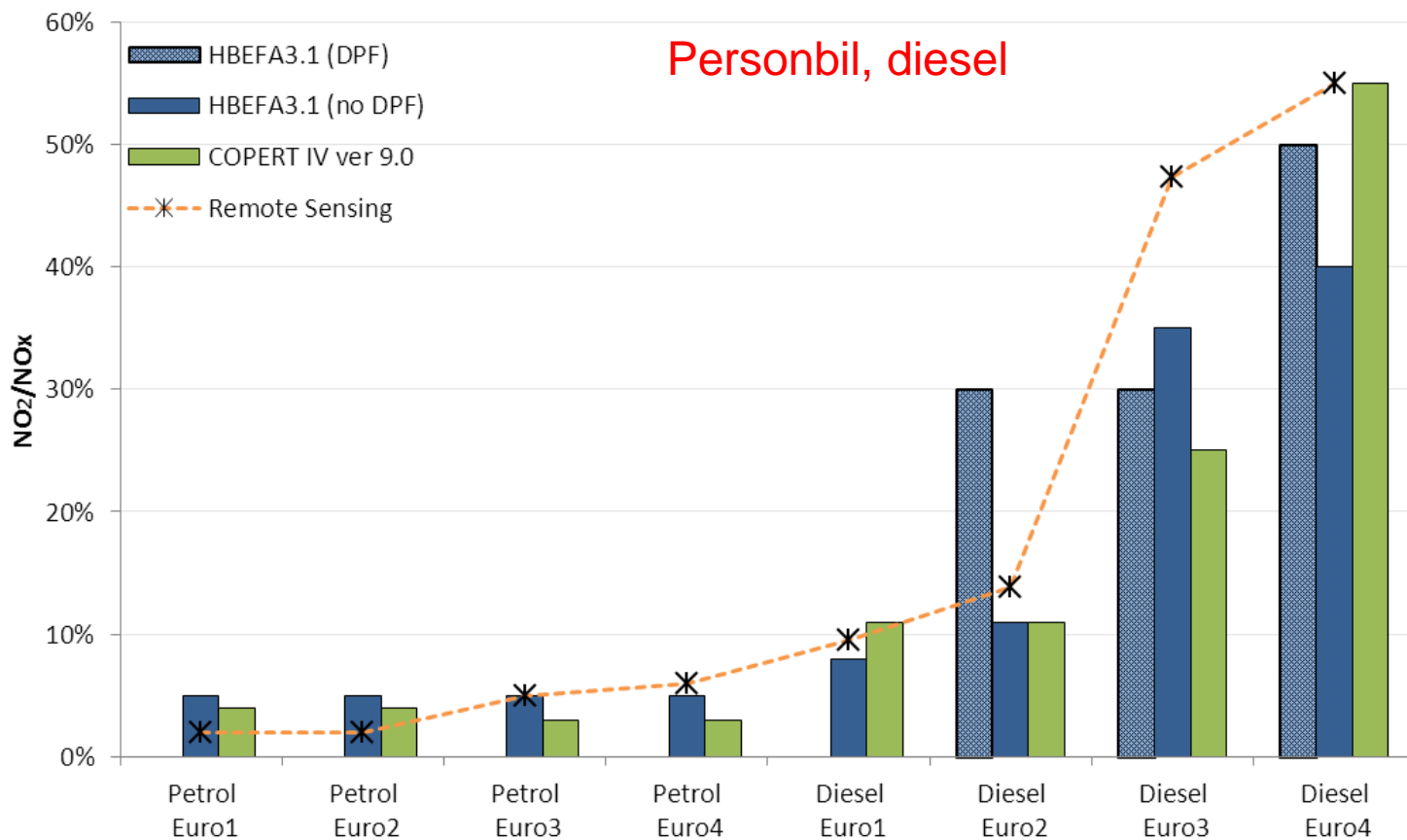

Kvävedioxid (NO₂) utsläppen ökar på grund av fler dieselfordon

Andel NO₂ av NO_x i olika fordonstyper

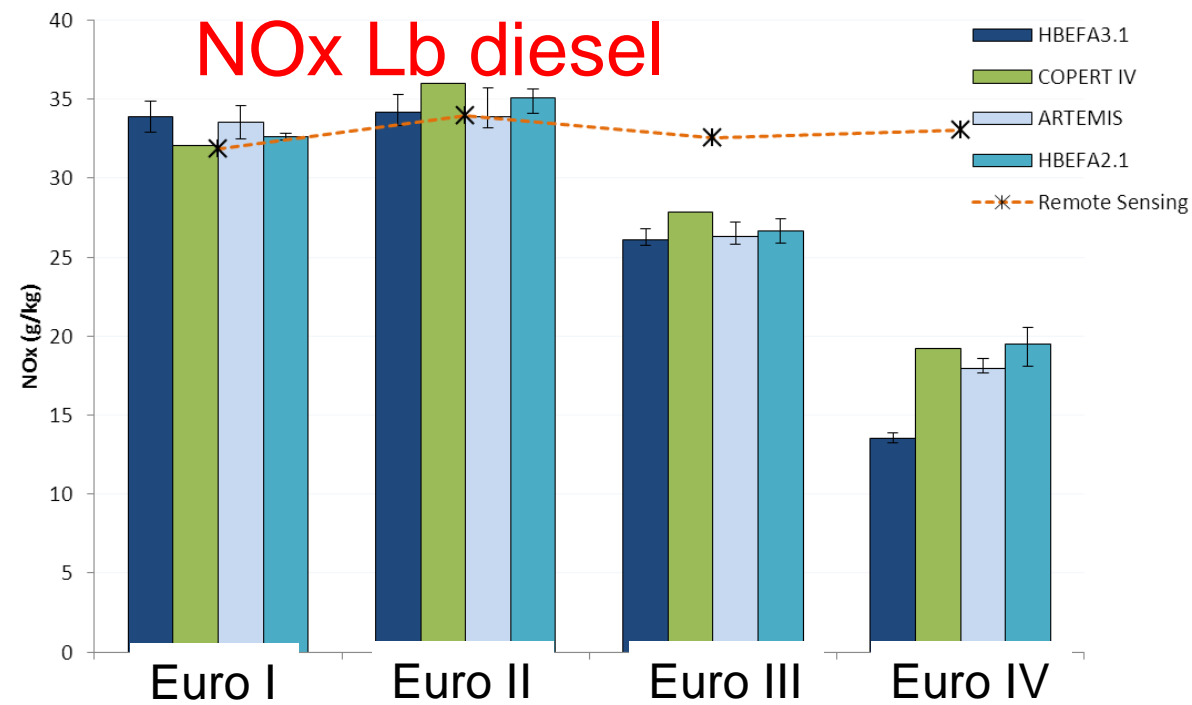
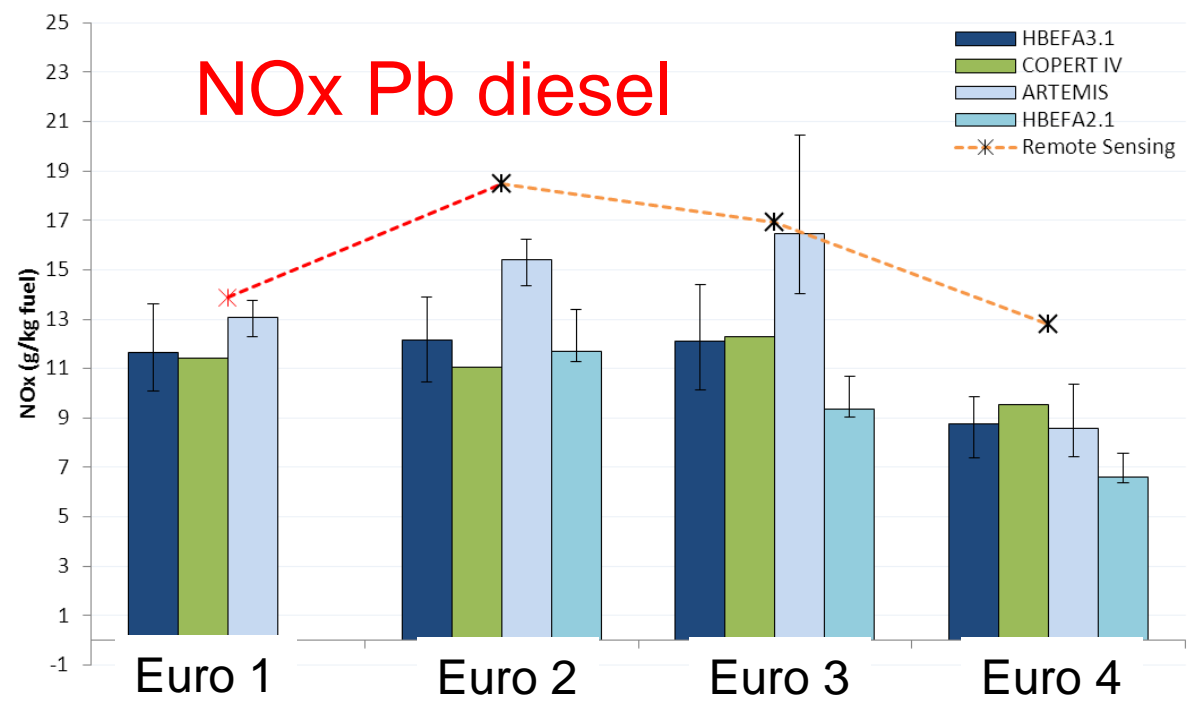
Ökande NO₂ andel från nya dieselmotorer

Emissionsmodellerna underskattar verkliga utsläpp

Prognoserna för optimistiska

Jerksjö & Sjödin

Test route

- Time ~ 35 minutes
- Average speed ~ 20 km/h
- Distance ~ 14 km
- Idle period ~ 35 %
- 30 sec stop every 2nd stop

Ombord- mätning visar högre utsläpp än kraven Ex Buss

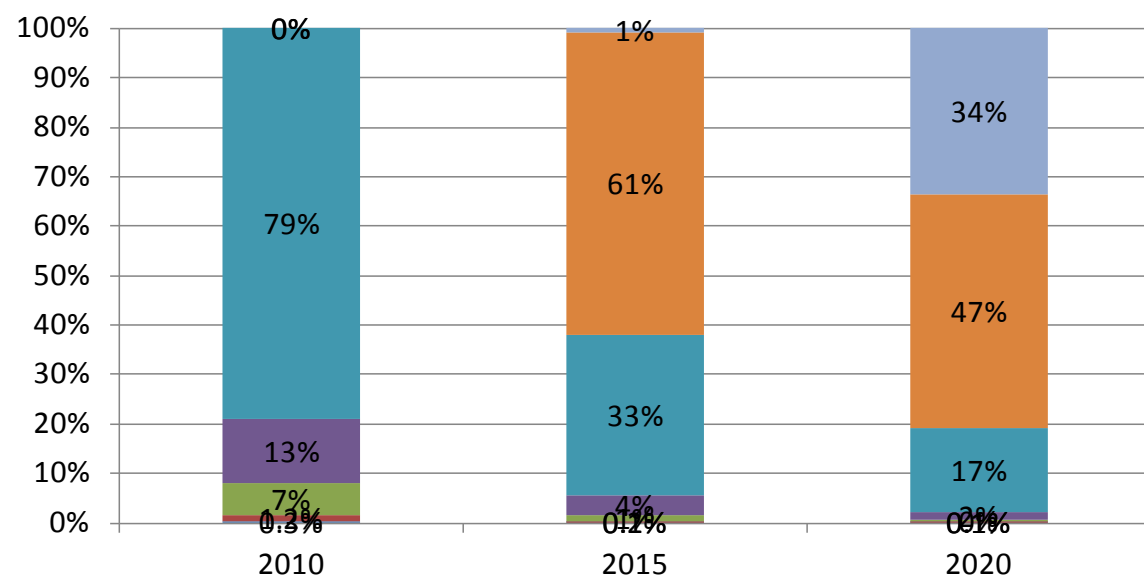
Bus	Speed (km/h)	CO (g/kWh)	HC (g/kWh)	NO _x (g/kWh)	CO ₂ (g/kWh)	Average exh temp °C
A (EGR/Ox.cat) Euro IV	23.2	0.4	0.08	4.4	700	318
B (SCR/DPF I) Euro IV	18.7	0.7	0.03	5.4	560	198
C (SCR/DPF II) Euro V	23.5	2.3	0.02	1.8	640	231

➤>Kravnivån (3,5)
➤SCR falerar i stadsmiljö pga för låg temp.

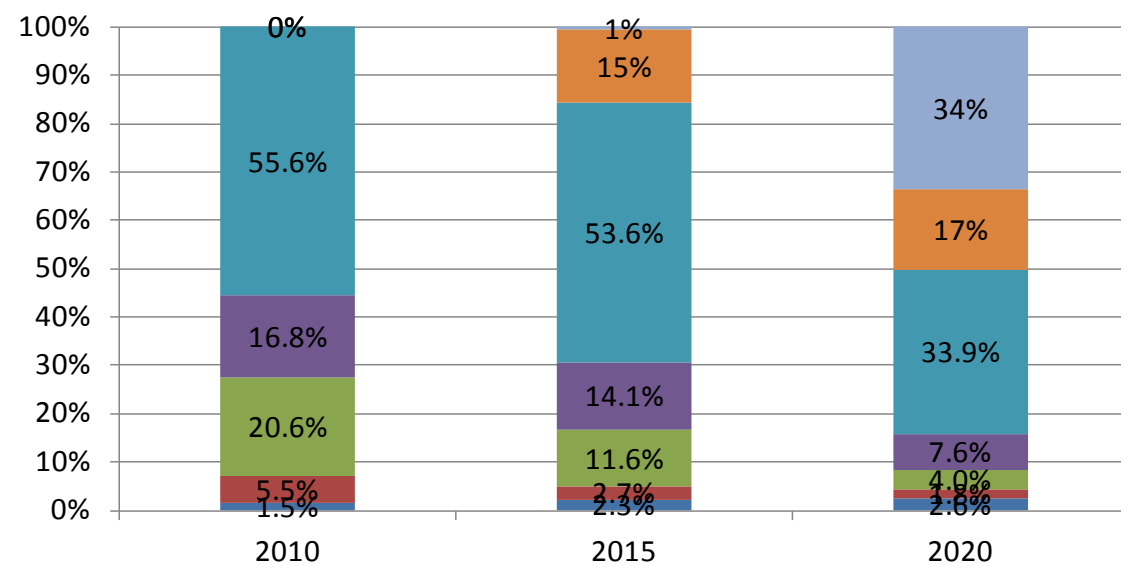
NOx vs Avgas PM: Olika fordon har olika betydelse

- PC-D-Euro-6
- PC-D-Euro-5
- PC-D-Euro-4
- PC-D-Euro-3
- PC-D-Euro-2
- PC-D-Euro-1
- PC-D-Euro-0

NOx PBD

Avgaspartiklar PBD

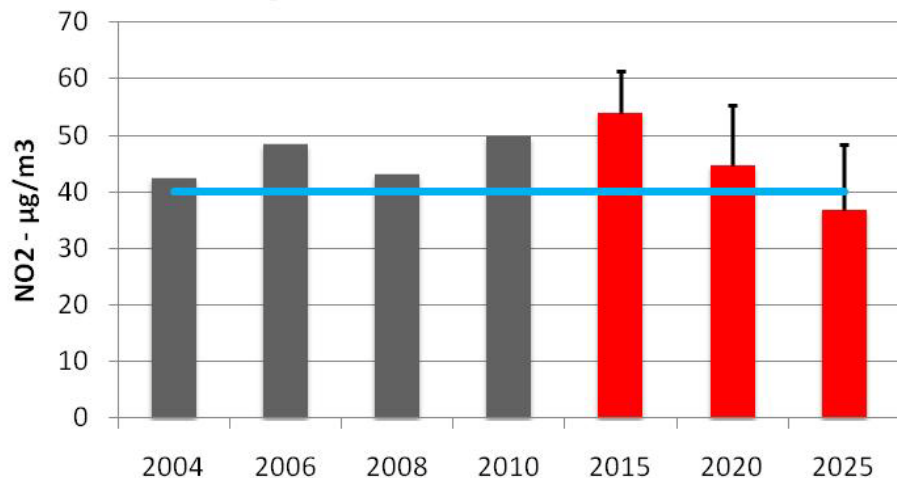
Åtgärder

- Differentierade avgifter/strängare miljözon
  - Olika fordon beroende på om NO₂ eller PM – **hur prioritera?**
  - Tunga fordon allt större del av utsläppen
- Öka efterlevnad av emissionslagstiftningen i verklig trafik
  - Gäller speciellt nya dieselfordon inkl tunga i stadstrafik
  - Reglera NO₂ utsläppen?
- Kollektivtrafik, parkeringsavgifter, cykelfrämjande... etc

Restriksjoner

mot dieserbilar i Oslo p g a NO₂

Målt og forventet årsmiddel av NO₂

Eur J Epidemiol
DOI 10.1007/s10654-012-9719-1

ENVIRONMENTAL EPIDEMIOLOGY

The short-term effect of 24-h average and peak air pollution on mortality in Oslo, Norway

Christian Madsen · Pål Rosland · Dominic Anthony Hoff ·
Wenche Nystad · Per Nafstad · Øyvind Erik Nass

Received: 13 November 2011 / Accepted: 10 July 2012
© Springer Science+Business Media B.V. 2012

Abstract Numerous epidemiological studies have shown associations between increases in outdoor air pollution and all-cause mortality as well as cardiovascular and respiratory related mortality. The majority of studies has used the

risk for mortality among individuals above 50 years of age, especially for circulatory outcomes.

Keywords Air pollution · Mortality · Case-crossover ·

Utkast til forskrift om midlertidige trafikregulerende tiltak ved høy luftforurensning i Oslo kommune.

Øjeblik: Fastsatt av Oslo kommune og Statens Vegvesen, Region Øst, med hjemmel i vegtrafikklov av 18. juni 1965 nr. 4 § 7 annet ledd.

- § 1. **Formål**
Forskriftens formål er å redusere lokal luftforurensning fra trafikk med motorvogn i Oslo kommune.
- § 2. **Virkeområde**
Forskriften gjelder all bruk av motorvogn innenfor bygrensen til Oslo kommune.
- § 3. **Forbud**
I perioder med luftforurensningsverdier som overskrider grenseverdiene som følger av forskrift 1. juni 2004 nr. 931 om begrenning av forurensning, kapittel 7 om lokal luftkvalitet, eller i perioder når kommunen anser at det foreligger fare for overskridelse av disse, kan det verksettes følgende tiltak:
  - a) forbud mot all privat bruk av personbiler med registreringsnummer som slutter på partall
  - b) forbud mot all privat bruk av personbiler med registreringsnummer som slutter på partall på datoer som er oddetall, og/eller
  - c) forbud mot all privat bruk av personbiler som benytter diesel som drivstoff, og/eller
  - d) forbud mot all privat bruk av personbiler med én person i bilen, og/eller
  - e) forbud mot tømmerkjøring for tuntransporttrafikken.

SISTE FRA NRK.NO Abonner

Dieserbilene får luftskyld

DEMONSTRERTE: Tidligere i desember demonstrerte innbyggere for bedre luft i Bergen. (Arkivfoto)

Dieserbiler er mye farligere enn bensinbiler, men likevel kjører 75 prosent av de nye bilene på diesel.

EVA CATHRINE BERGET eva.cathrine.berget@nrk.no
STEINAR NEDKVITNE steinar.nedkvitne@nrk.no

Publisert 29.12.2010 06:59.

Anbefal 0 Send Tweet 0 +1 0 Skriv ut Del/tips

Årsaken til at lufta i Bergen er så dårlig som nå er alle dieserbilene som ruller på veiene mener Astma- og allergiforbundet.

- Det er minst 50 ganger størres utslipp fra en diesebil enn fra en

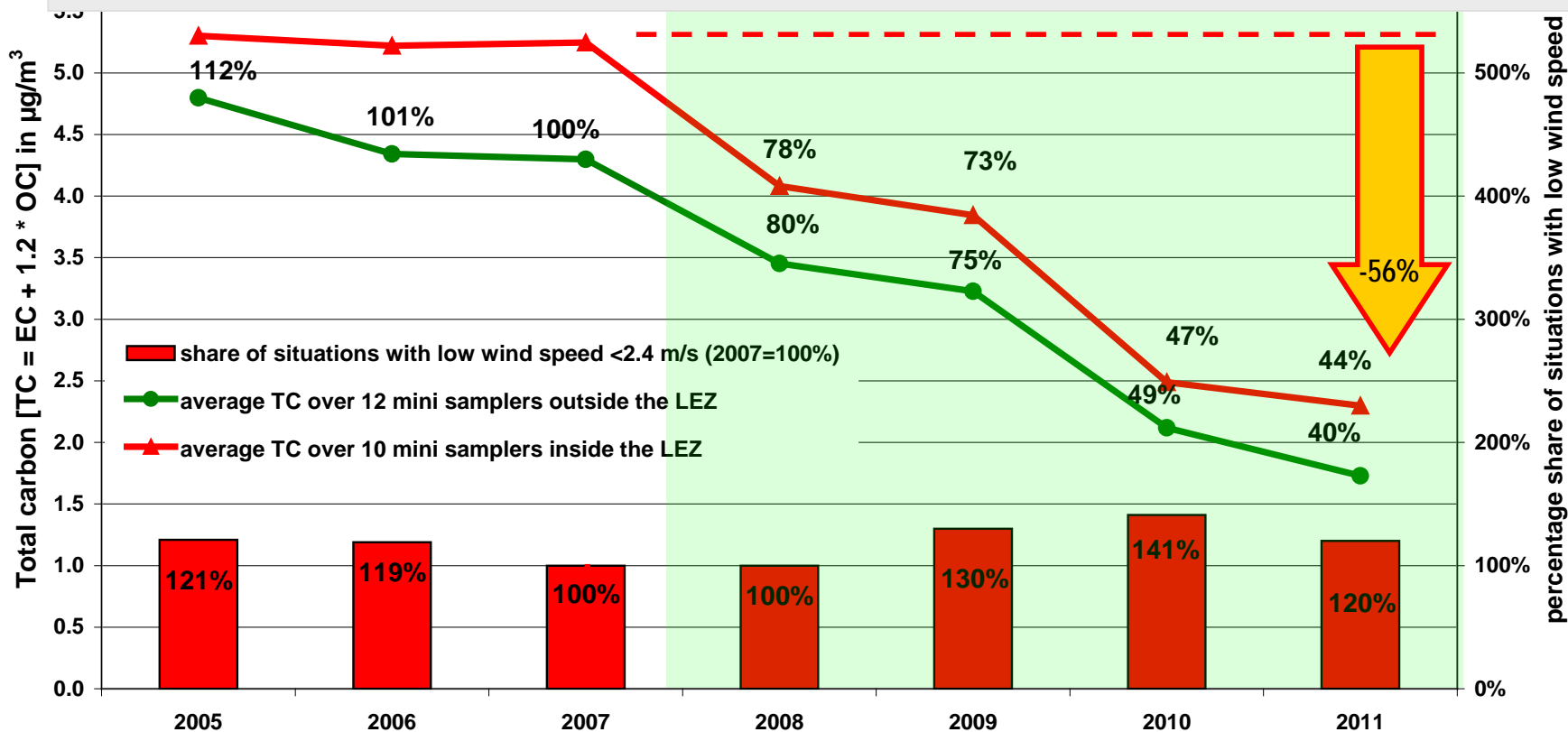
Les
Vil ha P-nekt i Bergen
Vil ha luftsvar fra Bergen

Berlin LEZ – impact analysis

👉 total carbon concentration

traffic related* total carbon particle concentration in Berlin

traffic related* black‡ carbon particle concentration in Berlin

*traffic increment based on the difference between kerbside stations and urban background

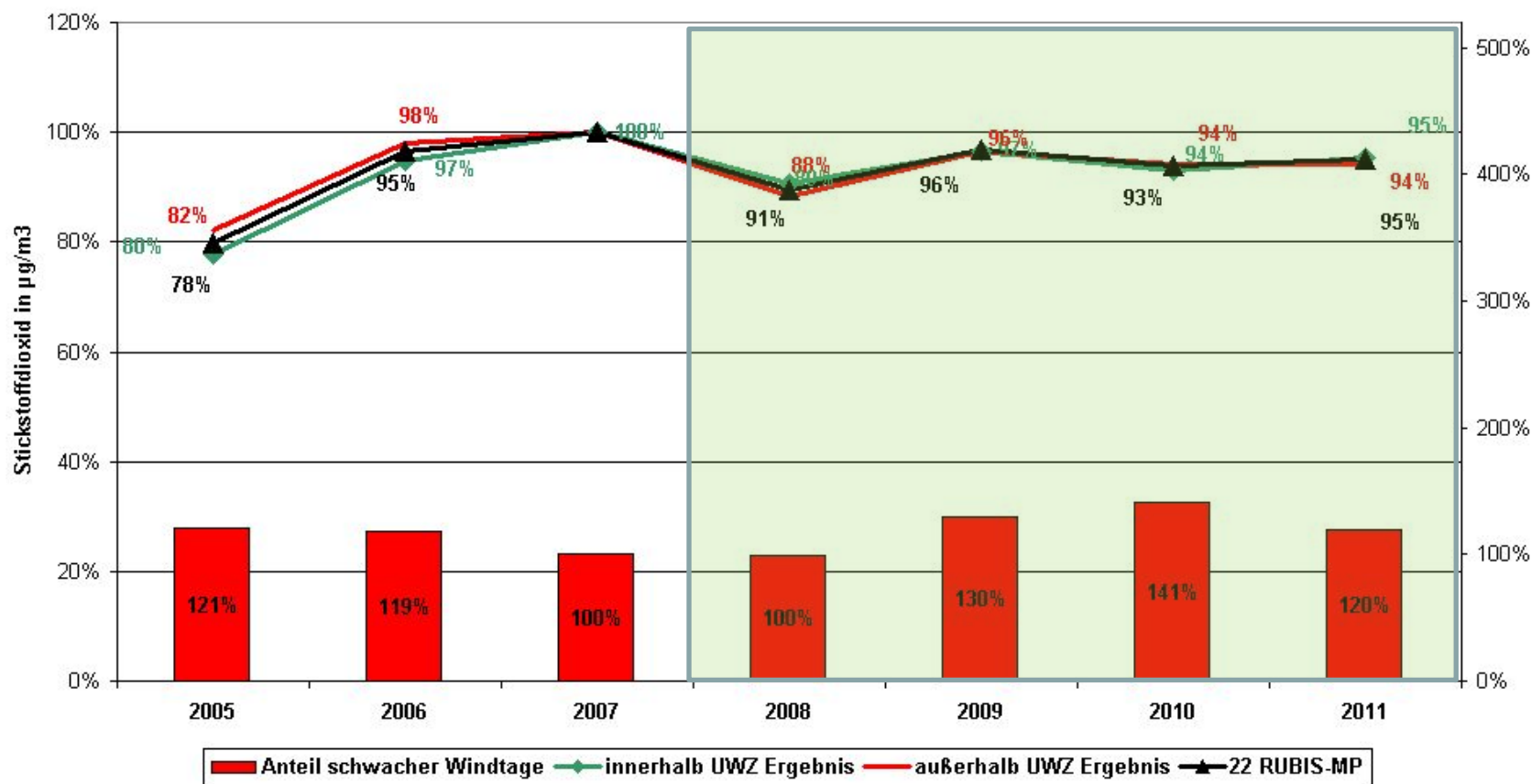
* local BC increment at traffic sites, adjusted to traffic volumes trend relative to 2007 before LEZ came into force

‡ elemental carbon (EC) particles plus other deposited organic compounds (OC)

From Martin Lutz, Dep for development and Environm, Senate Berlin

Berlin NO2 trend

Entwicklung
NO2
lokaler Verkehrsbeitrag

From Martin Lutz, Dep for development and Environm, Senate Berlin

Så varför klarar vi inte gränsvärdena för NO₂?

- Utsläppen från dieselfordon höga
  - Högre i verkligheten än i testning i lab
  - Hög NO₂ andel av NO_x i utsläppen (NO₂ regleras inte)
    - Problem med efterrening...
- Meteorologin försvårar i norra Sverige
  - NO₂ klaras inte norrländska städer p g a inversion på vintern
- Politiska/ekonomiska prioriteringar...
- *Kommer bli svårt klara Svenska normerna!*

Partiklar då?

- Behövs gränsvärden för avgaspartiklar (bara PM10, PM2.5)
  - *Mätningar i luften av partikelavgaser:*
    - *Bästa sättet följa upp effektiviteten i emissionslagstiftningen*
    - *Bättre underlag för hälsoriskvärdering*
  - *NO₂ ej bra indikator på avgaspartiklar*
    - *NO₂/avgas-PM hög för dieselmotorer med filter (olika för olika fordon)*
- Utsläpp av icke-avgaspartiklar behöver också regleras!

2013 is the Year of Air

